

Lubuski Urząd Wojewódzki
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. Jagiellończyka 8
66-400 Gorzów Wlkp.

PS-I.431.1.8.2023

PROTOKÓŁ KONTROLI KOMPLEKSOWEJ

przeprowadzonej

w Ośrodku Pomocy Społecznej w Skwierzynie, ul. Stefana Batorego 15.

Działając na podstawie art. 22 pkt. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 901) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 2285), a także art. 7 ust. 1 pkt. 5 - 6 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.), przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2011r. Nr 126 poz. 718) oraz przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty” (Dz. U. nr 209, poz. 1245 z 2011r.)

zespół inspektorów w składzie:

- 1. Sylwia Krasieńska** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 42-1/2023 z 23 lutego 2023 r. – *kierująca zespołem inspektorów;*
- 2. Hanna Piekarska** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 42-2/2023 z 23 lutego 2023 r. – *członek zespołu inspektorów;*
- 3. Ewelina Tomaszewska** – Kierownik Oddziału Nadzoru i Kontroli w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 42-3/2023 z 23 lutego 2023 r. – *członek zespołu inspektorów;*
- 4. Inga Nawrot** – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim, posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 42-4/2023 z 23 lutego 2023 r. – *członek zespołu inspektorów;*

przeprowadził, w okresie od 3 marca 2023 r. do 5 maja 2023 r., kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Skwierzynie (w dalszej części protokołu zwany Ośrodkiem), w obszarze organizacji i funkcjonowania Ośrodka wiążącego się z wykonywaniem zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej oraz realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług. Czynności w siedzibie jednostki dokonano 3 marca 2023 r. Inspektor Hanna Piekarska oraz Ewelina Tomaszewska nie były obecne – w siedzibie jednostki – w dniu kontroli.

Czynności kontrolnych dokonano w obecności Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej;
- 1.1a Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych;
2. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
3. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym;
4. Warunki do realizacji zadań;
5. Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
6. Infrastruktura pomocy kierowanej do osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
7. Zespół interdyscyplinarny;
8. Inicjowanie i realizacja procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z przepisami prawa;
9. Zamykanie procedury „Niebieskie Karty”;
10. Sposób organizacji pracy OPS w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków;
- analizę akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwały Rady Miejskiej w Skwierzynie w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (...);
- analizę zapisów Regulaminu organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności – podania o pomoc, wywiady środowiskowe, decyzje, orzeczenia o niepełnosprawności;
- analizę akt osobowych Kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych;
- analizę dokumentów udostępnionych kontrolującemu w toku czynności dokonanych w siedzibie jednostki, w tym 31 losowo wybranych akt klientów oraz informacje przesłane – 7 kwietnia 2023 r. – przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół inspektorów złożył pisemne oświadczenia, o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str. 1-22]

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc świadczona na rzecz klientów pomocy społecznej.

Usługi opiekuńcze

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej (art. 50) osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Ośrodek pomocy społecznej, powinien zatem posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku. Sytuację tę ustala się na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Miejskiej w Skwierzynie ws. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (...);
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2022 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli tj.: podania, oświadczenia, decyzje administracyjne, notatki służbowe.

Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Ośrodek nie świadczył usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych regulują zapisy Uchwały Nr VIII/66/19 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 20 marca 2019r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwalniania z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Zgodnie z zapisami cyt. Uchwały Rady Miejskiej, **usługi opiekuńcze mogą być świadczone** w godzinach wieczornych, tj. po godz. 18:00 oraz w dniach ustawowo wolnych od pracy w wyjątkowych przypadkach, wymaganych z uwagi na stan zdrowia lub zdarzenie losowe dotyczące świadczeniobiorcy. Koszt 1 godziny świadczonych usług opiekuńczych wykonywanych przez opiekunki zatrudnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie wynosi 28,00 zł, natomiast specjalistycznych usług opiekuńczych 40,00 zł.

Z danych ujętych w sprawozdaniu resortowym MRiPS-03 (stan na 31.12.2022 r.) wynika, że usługi opiekuńcze były realizowane w stosunku do 42 osób. Nie były realizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Przedstawiony przez Kierownika Ośrodka wykaz pn. " Liczba osób korzystających z pomocy w formie usług – na dzień kontroli – 03.03.2023", zawiera 28 pozycji. Z przedłożonej informacji wynika, że 21 osób to osoby samotne, 7 pozostaje w rodzinie. Średnia wieku osób korzystających z tej formy wsparcia wynosi 76 lat (najmłodsza osoba – 59 lat; najstarsza - 95 lat).

Kontrolujący zbadali **akta 5 klientów** (17,9 % dokumentacji), którym 2022 r. przyznano usługi opiekuńcze: poz. 2,4,6,15,24 wg przedłożonego wykazu. Klienci to osoby w wieku 70 - 86 lat. Wszyscy prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe. Dokumentacja zgromadzona w sprawie wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. W przedłożonych aktach znajdują się orzeczenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz orzeczenia Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności wraz ze wskazaniem zawartymi w pkt.6 w zakresie korzystania z systemu środowiskowego wsparcia tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

W dokumentacji znajduje się również „zaświadczenie lekarskie kierowane do Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie celem przyznania usług opiekuńczych”. Lekarz ocenia zdolność pacjenta do poruszania się w środowisku oraz wskazuje zalecane czynności pielęgnacyjne. Każdy świadczeniobiorca posiada „Indywidualny zakres usług opiekuńczych”. W dokumencie tym określony jest konkretny zakres usług/katalog czynności opiekuńczych, który został podzielony na usługi o charakterze opiekuńczo-pielęgnacyjnym oraz charakterze gospodarczym. Sporządzony zakres usług jest podpisany przez świadczeniobiorcę oraz pracownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Dodatkowy dokument pn. „ karta czynności” zawiera informacje o czynnościach i działaniach podejmowanych przez pracownika socjalnego na rzecz danej osoby – m.in. wizyta w środowisku/w miejscu zamieszkania, przeprowadzenie lub aktualizacja wywiadu środowiskowego, rozmowa telefoniczna z klientem lub osobą z najbliższej rodziny, praca socjalna.

W wydawanych przez Ośrodek decyzjach administracyjnych określony jest termin przyznania usług (od dnia ..... do bezterminowo); odpłatność za świadczone usługi oraz wymiar godzin, i tak: klient poz. 2 – 1godz. 2x w tygodniu; klient poz. 4 – 1godz. 2x w tygodniu (wymiar usług zmieniony z 1 godz. 5x w tygodniu); klient poz. 6 – 1godz. 2x w tygodniu; klient poz. 15 – 1 godz. 2x w tygodniu (wymiar usług zmieniony z 1 godz. 2x w tygodniu); klient poz. 24 – 1 godz. 3x w tygodniu. Usługi świadczone są w dni robocze. Klientom (poz. 2,4,6,15) – w dni wolne od pracy – wsparcia udziela najbliższa rodzina. Decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Dwie osoby (poz.15, 24) – z uwagi na trudną sytuację zdrowotną – zostały w całości zwolnione z ponoszenia odpłatności. Pozostałe osoby wnoszą częściowa odpłatność ustaloną decyzją administracyjną.

Wymiar świadczonych usług jest dostosowany do – rozpoznanych – indywidualnych potrzeb klienta.

Na podstawie analizy akt ustalono, że powodem przyznania usług opiekuńczych są schorzenia związane z wiekiem i stanem zdrowia (05-R upośledzenie narządu ruchu, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 11-I inne schorzenia, w tym: endokrynologiczne,

metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, choroby układu krwiotwórczego). Osoby, których akta badano, mają znacznie ograniczoną zdolność samodzielności. W aktach znajdują się zaświadczenia lekarskie o konieczności pomocy w formie usług opiekuńczych, orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia ZUS o niezdolności do samodzielnej egzystencji. Posiadają własne świadczenia emerytalne. Klientom korzystającym z usług opiekuńczych – na ich wniosek – przyznawane są inne formy pomocy tj. specjalny zasiłek celowy na pokrycie kosztów leków, leczenia, pokrycia wydatków związanych z zabezpieczeniem podstawowych potrzeb.

Ośrodek zatrudnia opiekunki w ramach umowy o pracę oraz umowy zlecenia. Wykonana usługa potwierdzana jest w karcie pracy.

Zespół kontrolny ustalił, że w ośrodku zatrudnione są – w ramach umowy o pracę – 4 opiekunki. Ponadto, z uwagi na obszerny teren gminy i konieczność zapewnienia pomocy osobom zamieszkującym w mniejszych sołectwach, zatrudniane są opiekunki w ramach umowy zlecenia.

W roku 2022 – były to 4 osoby, w 2023r. – do dnia kontroli – 2 osoby.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, przeprowadzenia aktualizacji wywiadów oraz wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja była kompletna. Wywiady środowiskowe sporządzano w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności ich przeprowadzenia. Ośrodek sporządzał aktualizacje wywiadów środowiskowych. Decyzje administracyjne Ośrodek wydawał w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wszczęcia postępowania. Decyzje były podpisywane przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej, zawierały pouczenie o prawach i obowiązkach osoby korzystającej z określonej formy pomocy oraz zawierały tryb odwoławczy. Wydanym decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Pomoc została przyznana zgodnie z wnioskami klientów.

[akta kontroli str.2087-2434]

Zadanie realizowane bez uchybień. Do rozważenia realizacja usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.

Zasiłek stały (pomoc osobom ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności)

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym – zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy - świadczona jest praca socjalna.

Kontrolującym przedłożono wykaz osób pobierających zasiłki stałe. Na jego podstawie zespół kontrolny ustalił, że - na dzień kontroli – zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności pobierały 82 osoby (35 osób posiadało orzeczenia o symbolu 02-P/01-U). Dwudziestu

osobom przyznano świadczenie z tytułu wieku, 31 osób miało orzeczonego znaczny stopień niepełnosprawności/I gr. Inwalidzką, 43 – umiarkowany.

Analizie poddano wybrane akta 5 (tj. 6 %) osób korzystających z zasiłków stałych pod kątem pełnego rozeznania ich potrzeb. Akta wybrano metodą losową z listy osób pobierającej zasiłek stały: poz. 4, poz. 31, poz. 43, poz. 49, poz. 68.

Z akt poddanych kontroli wynika, że:

- 4 osoby legitymowały się znacznym stopniem niepełnosprawności, miały wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
- 1 osoba posiadała orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

Ośrodek udzielał pomocy osobom pobierającym zasiłek stały adekwatnie do rozpoznanych potrzeb. W zależności od indywidualnych potrzeb udzielał też wsparcia w innych formach. Odrodek niezgodnie z przepisami pokrywa koszty pobytu w Zakładzie Opiekuńczo - Lecznicy.

Zespół kontrolny ustalił, że klienci to osoby w wieku: 64, 81, 70, 62, 64 – lat. Klienci zostali objęci ubezpieczeniem zdrowotnym. Osoby mające orzeczonego znaczny stopień niepełnosprawności pobierają zasiłek pielęgnacyjny.

Osoby, których akta poddano kontroli, prowadzą samodzielne gospodarstwa domowe, jedna osoba (poz. 31) przebywa w domu pomocy społecznej, jedna osoba (poz. 68) od 16.02.2021r. w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicy.

Z analizy akt wynika, że dwie osoby mają wsparcie ze strony najbliższej rodziny (córka, siostra).

W zależności od sytuacji – dwie osoby – otrzymywały dodatkowe wsparcie tj. świadczenie pieniężne na zakup posiłku w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, posiłek w barze.

Kontrolujący – w oparciu o przekazaną dokumentację – ustalili, że *

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

*

Zgodnie z obowiązującymi przepisami **świadczeniobiorca przebywający w zakładzie opiekuńczo-leczniczym**, pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej, który udziela świadczeń całodobowych, **ponosi koszty wyżywienia i zakwaterowania**. Miesięczną opłatę ustala się w wysokości odpowiadającej 250% najniższej emerytury, z tym że **opłata nie może być wyższa niż kwota odpowiadająca 70% miesięcznego dochodu świadczeniobiorcy w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej**. W ramach tej opłaty pacjent otrzymuje głównie wyżywienie i zakwaterowanie. NFZ finansuje natomiast specjalistyczną opiekę medyczną – lekarza, pielęgniarki, fizjoterapeuty – badania, leki i wyroby medyczne (np. pieluchomajtki).

W opinii Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej ówczesnego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (pismo z 12.01.2018 r. znak DPS.I.5111.234.2017.Uł) z uwagi na fakt, iż zakłady opiekuńczo-lecznicze kontraktują usługi z oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia i posiadają dwa źródła finansowania: z odpłatności oraz kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia, **nie ma podstaw do finansowania przez ośrodki pomocy społecznej pobytu osób przebywających w zakładach opiekuńczo-leczniczych**. W związku z tym ośrodek pomocy społecznej nie ma obowiązku ani tytułu prawnego do udzielania wsparcia finansowego przy ponoszeniu odpłatności za pobyt danej osoby w zakładzie opiekuńczo-leczniczym. Przedmiotowe stanowisko zostało przesłane – do wszystkich ośrodków pomocy społecznej woj. lubuskiego pismem z 25.01.2018r. znak: PS - 1.9421.3.7.2017.ETom.

Zachowane były określone przepisami terminy dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, aktualizacji wywiadu, wydania decyzji administracyjnej.

Poddana kontroli dokumentacja była kompletna. Wywiady środowiskowe sporządzano w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności ich przeprowadzenia. Ośrodek sporządzał aktualizacje wywiadów środowiskowych. Decyzje administracyjne Ośrodek wydawał w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wszczęcia postępowania. Decyzje były podpisywane przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej, zawierały pouczenie o prawach i obowiązkach osoby korzystającej z określonej formy pomocy oraz zawierały tryb odwoławczy. Wydanym decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Pomoc została przyznana zgodnie z wnioskami klientów. Decyzje wysyłane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

[akta kontroli str. 2435-2939]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie ustalania i pokrywania odpłatności za pobyt klienta w Zakładzie Opiekuńczo-Leczniczym.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

Praca socjalna

Zgodnie z art. 45 ustawy o pomocy społecznej praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej i nie zależy od ich dochodu. W ustawie o pomocy społecznej (art. 119) praca socjalna wymieniona jest na pierwszym miejscu szczególnych zadań pracownika socjalnego.

Na dzień kontroli pracę socjalną w terenie realizowało 8 pracowników socjalnych. Wywiady środowiskowe zawierały adnotacje dotyczące działań, czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej. W dokumentacji klientów znajdowały się Karty czynności.

W analizowanej dokumentacji (25 teczek – akt klientów korzystających z usług opiekuńczych, zasiłków stałych, osób bezdomnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób kierowanych do domu pomocy społecznej), w wywiadach środowiskowych w pozycji „Diagnoza sytuacji osoby/rodziny, wnioski pracownika socjalnego”, właściwie wskazano na główne problemy klientów.

Pozycja „praca socjalna” zawiera najczęściej wpisy dotyczące wizyty w środowisku/kontaktu z podopiecznym, przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, wnioskowania o konkretną formę pomocy, ustalenia harmonogramu pracy opiekunki środowiskowej, kontaktu z innymi instytucjami, podmiotami na rzecz poprawy sytuacji klienta.

W przypadku klienta przebywającego w ZOL praca socjalna obejmuje m.in. **monitorowanie opłat za ZOL, wysokości dopłaty w danym miesiącu.**

W „Planie pomocy na rzecz osoby lub rodziny”, oprócz świadczeń pieniężnych planowano, również niepieniężne formy pomocy.

Pracownik socjalny w kartach pracy socjalnej odnotowywał działania podejmowane na rzecz klienta. Pracownicy zapisują wszystkie wizyty w środowisku, ustalenia przeprowadzonych rozmów, w tym telefonicznych, czynności podjęte na rzecz osoby/rodziny.

[akta kontroli str. 2087-3355]

1a. Działania podejmowane przez gminę na rzecz osób bezdomnych.

System pomocy osobom bezdomnym był przedmiotem kontroli Najwyższej Izby Kontroli. W raporcie z 22 stycznia 2020 r., pn. „Działania wspierające i aktywizujące osoby bezdomne” - zalecono OPS „podjęcie skutecznych działań zmierzających do rzetelnego realizowania nałożonych ustawowo obowiązków”.

Zgodnie z art. 48 u.o.p.s. osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zadania te – zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy - należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Obligatoryjne formy zapewnienia schronienia i zasady ich udzielania, zostały określone w przepisie art. 48a ust. 1–10 cyt. ustawy. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych

schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni. W związku z uzupełniającym się charakterem poszczególnych placówek i różnym zakresem świadczonych w nich usług, każda gmina powinna zapewnić możliwość udzielenia schronienia w każdej z form, nie tylko w zakresie wynikającym z rozeznaczonych potrzeb występujących w danym momencie na terenie gminy, ale także biorąc pod uwagę potencjalne potrzeby, jakie mogą wystąpić, w tym zakresie. Gminy powinny się również wykazać gotowością do udzielania schronienia w tych formach.¹

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- umowy o świadczenie usług tymczasowego schronienia;
- rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia;
- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2022 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli;
- pisemne wyjaśnienia kierownika Ośrodka dot. wsparcia osób w kryzysie bezdomności;
- zawarte kontrakty socjalne.

Na terenie gminy Skwierzyna nie funkcjonuje żadna placówka dla osób bezdomnych. Gmina zabezpiecza tymczasowe schronienie (w schronisku dla osób bezdomnych i w noclegowni) poprzez podpisane porozumienia z organizacjami pozarządowymi. Gmina, nie oferuje pomocy we wszystkich – wskazanych w ustawie – formach. Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi reguluje Uchwała Rady Miejskiej. Skierowano klienta do placówki, która nie została wskazana/określona w umowie zawartej z Fundacją prowadzącą schroniska.

Gmina Skwierzyna jest wpisana do Rejestru Wojewody Lubuskiego miejsc udzielania tymczasowego schronienia pod pozycją 35. W roku 2022 gmina zapewniała schronienie w jednej formie - schronisku dla osób bezdomnych. Umowa – zawarta z Fundacją Wzajemnej Pomocy Arka z siedzibą w Krzywej 1 – nie określała adresu placówki, w której mieszkańcy gminy mogą uzyskać schronienie (Fundacja prowadzi 2 schroniska). Zespół kontrolny stwierdził, że na dzień kontroli Gmina Skwierzyna podpisała umowy dot. udzielenia schronienia z:

- Fundacją Wzajemnej Pomocy Arka z siedzibą w Krzywej 1 (Umowa nr OPS.022.10.2022 z 06.12.2022 r. na okres od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r.). Umowa dotyczy świadczenia usługi całodobowego schronienia w odpowiednich warunkach, pracy socjalnej w Schronisku „Dom wspólnoty w Chynowie” w Zielonej Górze, przy ul. Truskawkowej 16, umowa nie dotyczy wyżywienia;
- Kołem Gorzowskiego Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta z siedzibą w Gorzowie Wlkp. przy ul. Strażackiej 66 (Umowa nr 3/2023 z 27 grudnia 2022 r. na okres od 01.01.2023 r. do 30.04.2023 r.). Umowa dotyczy usługi zapewnienia miejsc noclegowych w Noclegowni w Gorzowie Wielkopolskim, przy ul. Strażackiej 66.

Przedmiotem umowy Ośrodka z FWP Arka w Krzywej 1 jest świadczenie usługi schronienia w „Schronisku w Chynowie” (ul. Truskawkowa 16, Zielona Góra) wraz z zapewnieniem

---

¹DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE I AKTYWIZUJĄCE OSOBY BEZDOMNE -LRZ.430.003.2019 Nr ewid. 155/2019/P/18/096/LRZ – wyniki z kontroli.

niezbędnych warunków i pracy socjalnej. **Umowa nie zawiera informacji o wyżywieniu w placówce. Z analizy akt klientów wynika, że osoby przebywające w schronisku mają przyznaną pomoc w postaci posiłku w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”.** FWP Arka po zakończeniu miesiąca wystawia dwie noty księgowo:

- na pokrycie przez Ośrodek kosztów posiłku zgodnie z wydaną decyzją przyznającą pomoc w ramach Programu;
- na pokrycie kosztów schronienia - wynikających z umowy - pomniejszone o kwotę opłaty mieszkańca określonej w decyzji kierującej do placówki.

Zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodku wsparcia – schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi reguluje Uchwała nr XXV/212/20 Rady Miejskiej w Skwierzynie z dnia 29 października 2020 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad odpłatności za udzielone schronienie osobom i rodzinom tego pozbawionym.

Ośrodek nie jest przygotowany do zapewnienia osobom bezdomnym tymczasowego schronienia we wszystkich, określonych w ustawie o pomocy społecznej formach, tj. schroniska dla osób bezdomnych, schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowni i ogrzewalni. W efekcie, świadczone usługi nie zawsze będą dostosowane do występujących potrzeb.

Ośrodek zapewnia osobom bezdomnym tymczasowe schronienie – w 2 spośród 4 , określonych w ustawie o pomocy społecznej formach, tj. w schronisku dla osób bezdomnych i noclegowni. Osoby bezdomne mają możliwość korzystania z prysznicy i pralki w siedzibie Ośrodka.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniu MRiPS-03 z roku 2022 – 18 osobom udzielono pomocy z tytułu bezdomności, w tym 8 osób skierowano do schroniska. Na dzień kontroli gmina – z powodu bezdomności – udzielała pomocy 16 osobom (dane na podstawie listy osób bezdomnych z 3 marca 2023 r.). Z wyjaśnień kierownika Ośrodka – z 6 kwietnia 2023 r. – wynika, że w schronisku dla osób bezdomnych przebywało 5 osób.

Do analizy – pod kątem pełnego rozeznania potrzeb klientów – pobrano dokumenty 5 osób tj. 31,3 % osób bezdomnych, którym udzielono wsparcia. Dokumentacja została wybrana losowo:

*

Wszystkie wskazane osoby prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe. Trzech klientów to osoby niepełnosprawne w stopniu znacznym (AB, BB, CB). Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydane zostały na stałe (AB, CB) i do 30.06.2021 r. (BB -przedłużony termin ze względu na pandemię COVID – 19). **We wszystkich orzeczeniach widnieje zapis, że osoby wymagają korzystania z systemu środowiskowego**

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

wsparcia w samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W dokumentacji klienta CB (wywiad środowiskowy z 28.06.2022 r.) jest **informacja wskazująca, że klient wymaga umieszczenia w domu pomocy społecznej. Podopieczny został skierowany do schroniska dla osób bezdomnych bez usług opiekuńczych.** W aktach brak informacji o propozycji umieszczenia w DPS.

W orzeczeniach wskazano, że dwie osoby (AB, CB) są niezdolne do zatrudnienia. Osoba BB – może podjąć zatrudnienie wg wytycznych lekarza medycyny pracy. Dwóch klientów (DB, EB) – to osoby w wieku produkcyjnym, biernie zawodowo, nieposiadające żadnych przeciwwskazań do podjęcia pracy (brak orzeczeń o niepełnosprawności) – zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Międzyrzeczu, jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku.

Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie osoby bezdomne uzyskiwały pomoc w formie:

- zasiłków stałych (AB, BB, CB);
- okresowych i/lub celowych - z tytułu bezrobocia – przeznaczonych na zakup posiłku, pokrycie kosztów zakupu leków, inne (AB, BB, CB, DB, EB);
- pracy socjalnej - wizyty w środowisku, wykupienie leków (AB), kontrakty socjalne (AB, BB, CB, EB).

Osoby AB i CB na dzień kontroli przebywały – zgodnie z zawartą umową w Schronisku „Dom Wspólnoty w Chynowie” w Zielonej Górze przy ul. Truskawkowej 16. **Osoba BB przebywała w Schronisku „Dom Wspólnoty BaćArka” w Krzywej 1, 66-010 Nowogród Bobrzański.** Ośrodek nie podpisał umowy na pobyt mieszkańców gminy (w 2023 r.) w Schronisku w Krzywej 1. Umowa z Fundacją dotyczy pobytu mieszkańców gminy w Schronisku „Dom Wspólnoty w Chynowie” w Zielonej Górze.

Zespół kontrolny stwierdził, że kwoty zasiłków stałych, pielęgnacyjnych i celowych dla osób przebywających w Schroniskach Fundacji Wzajemnej Pomocy Arka – z pominięciem osób bezdomnych - są przekazywane na konto Fundacji. Klienci (AB, BB, CB) – w oświadczeniach wyrazili zgodę na przekaz świadczeń na konto FWP Arka. Działania te naruszają zapisy art.5, art. 7 pkt. 3 w związku z art. 25 ustawy o pomocy społecznej. Stroną postępowania zawsze powinna być osoba ubiegająca się o świadczenie z pomocy społecznej.

Pomoc w formie schronienia przyznano na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wywiady były przeprowadzane prawidłowo i w obowiązującym terminie, zgodnie z miejscem aktualnego pobytu. Decyzje administracyjne Ośrodek wydawał w terminach określonych w art. 35 kodeksu postępowania administracyjnego tj. niezwłocznie – nie przekraczając 30 dni od wszczęcia postępowania. Decyzje, zawierały pouczenie o prawach i obowiązkach osoby korzystającej z określonej formy pomocy oraz zawierały tryb odwoławczy. Wydany decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na ważny interes strony. Pomoc została przyznana zgodnie z

wnioskami klientów. Decyzje były odbierane osobiście lub dostarczane za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

W kontraktach socjalnych wskazano kierunki działań umożliwiających wyjście z kryzysu bezdomności.

Kontrolujący ustalili, że spośród 5 wybranych do analizy akt, kontrakty socjalne zostały zawarte z 4 osobami w kryzysie bezdomności. Jako główny cel wszystkich kontraktów wskazano ogólnie „Przyjęcie postawy aktywnej w rozwiązywaniu życiowych trudności i problemów.”

Kontrakty socjalne z osobami CB i EB oceniono pozytywnie. Klient CB (kontrakt od 28.06.2022 r. do 30.12.2022 r.) przebywa w schronisku dla osób bezdomnych, przestrzega regulaminu, zachowuje abstynencję. Klient EB (kontrakt z 11.04.2022 r. do 06.05.2022 r.) od czerwca 2022 r. podjął pracę zarobkową i nie korzystał ze świadczeń pomocy społecznej. Kolejny wniosek o przyznanie zasiłku okresowego z tytułu bezrobocia klient złożył 23 listopada 2022 r. Pracownik socjalny zobowiązał klienta do stawienia się – 19.01.2023 r. na posiedzeniu Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skwierzynie. W aktach brak informacji na temat sytuacji klienta po posiedzeniu komisji. W trakcie realizacji są kontrakty socjalne z osobami AB (od 17.01.2023 r. do 30.04.2023 r.) i BB (od 31.10.2022 r. do 31.03.2023 r.). Z uwagi na okres realizacji założeń kontraktów z ww. klientami – nie można dokonać oceny stopnia ich realizacji.

W kartach czynności pracowników socjalnych odnotowano monitorowanie sytuacji osób bezdomnych, pomoc w dojazdach do schroniska, w zakupie odzieży .

Jednostka nie opracowywała indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – indywidualny program wychodzenia z bezdomności to wsparcie dla osoby bezdomnej polegające na rozwiązywaniu jej problemów życiowych, przede wszystkim problemów rodzinnych, mieszkaniowych i związanych z zatrudnieniem. Natomiast – kontrakt socjalny jest pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny.

Ośrodek nie wykorzystał dodatkowej możliwości pomocy w postaci opracowywania programu wychodzenia z bezdomności, w oparciu o który powinna być przyznawana pomoc osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności. Z pisemnych wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że z osobami bezdomnymi zawierane są kontrakty socjalne oraz udzielone jest wsparcie, które ma na celu dążenie do wyjścia z bezdomności. Zdaniem kontrolujących korzystanie przez Ośrodek z możliwości jakie daje ustawodawca w szerszym zakresie, przyczyniłoby się do większej aktywizacji osób bezdomnych.

[akta kontroli str. 190-194, 275-279, 319-1044]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku zawartych porozumień na „gotowość” zabezpieczenia osób bezdomnych w pozostałych formach tj. schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. Nieprawidłowy sposób przekazywania świadczeń dla osób bezdomnych (na konto Fundacji prowadzącej schronisko). Umieszczenie osób wymagających konieczności stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji w placówce bez miejsc

opiekuńczych. **Skierowano klienta do schroniska dla osób bezdomnych w Krzywej gm. Nowogród Bobrzański podczas, gdy umowa zawarta z FWP Arka dotyczyła zapewnienia wsparcia w schronisku w Zielonej Górze (Dom Wspólnoty w Chynowie).**

Ad. 2. Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3, 5, 6 ustawy o pomocy społecznej oraz przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) gmina powinna zapewnić wsparcie i rozwój różnych form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Stosownie do zapisów ustawy o pomocy społecznej gmina powinna organizować i świadczyć specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, prowadzić i rozwijać infrastrukturę ośrodków wsparcia dla tej grupy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, zadaniem jednostki jest rozpoznanie potrzeb klienta i opracowanie indywidualnego planu pomocy (planu pracy socjalnej). Wsparcie udzielane klientowi jest uzależnione od stopnia jego potrzeb, uprawnień, zasobów i możliwości.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- losowo wybranych akt 5 klientów z zaburzeniami psychicznymi pobierających zasiłek stały;
- sprawozdania resortowego MRiPS-03 stan na 31.12.2022 r.;
- sprawozdania resortowego MRiPS-06 stan na 31.12.2022 r.;
- danych Głównego Urzędu Statystycznego i Narodowego Funduszu Zdrowia za 2022 r.;
- dokumentów udostępnionych w toku kontroli.

Na koniec 2022 r. liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w gminie Skwierzyna wynosiła 815 osób (dane Lubuskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia stan na 31.12.2022 r.). Liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w stosunku do liczby mieszkańców gminy (11 639 osób – dane Głównego Urzędu Statystycznego na 30.06.2022 r.) stanowiła ok. 7,0% populacji.

Na terenie gminy Skwierzyna zlokalizowany jest ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi - Powiatowy Ośrodek Wsparcia "Razem Razniej".

Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Skwierzynie oferuje 47 miejsc (w tym 10 całodobowych), we wszystkich określonych przepisami profilach. Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-06 za 2022 r. – w roku 2022 z placówki korzystało 46 osób, w tym 7 całodobowo. Powiatowy Ośrodek Wsparcia, zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy Skwierzyna w zakresie opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi.

Inspektorzy ustalili, że na dzień kontroli 33 mieszkańców gminy Skwierzyna korzystało z zajęć POW. Klienci sami zawnioskowali o taką formę wsparcia. Od 01.01.2022 r. do dnia kontroli zostało złożonych 46 wniosków o uczestnictwo w Powiatowym Ośrodku Wsparcia (większość wniosków to wnioski o przedłużenie uczestnictwa).

Gmina Skwierzyna nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kierownik Jednostki pisemnie wyjaśniła, że specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób

z zaburzeniami psychicznymi nie są świadczone z uwagi na brak zainteresowania mieszkańców tą formą wsparcia. Do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie tej formy pomocy.

Osoby z zaburzeniami psychicznymi w stopniu umiarkowanym i znacznym są objęte pomocą w formie zasiłku stałego. Zakres oferowanego wsparcia odnosi się zarówno do pomocy finansowej, jak też pracy socjalnej. Praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi była ewidencjonowana.

Kontrolujący ustalili, że na dzień kontroli – spośród 82 klientów pobierających świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego – 35 (tj. 41,5%) osób posiadało orzeczenia Powiatowych Zespołów do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z kodami chorobowymi 01-U lub 02-P. 6 osób – pobierających zasiłek stały – było uczestnikami Powiatowego Ośrodka Wsparcia w Skwierzynie. 17 osób, posiadało orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, a 18 w stopniu znacznym. 31 osób prowadziło samodzielne gospodarstwo domowe, 4 osoby pozostawały w rodzinie. 30 świadczeniobiorców to osoby w wieku produkcyjnym. Najmłodsza osoba – na dzień kontroli – miała 25 lat, a najstarsza 81 lat. Zespół kontrolny przeanalizował dokumentację 5 (tj. 14,3%) świadczeniobiorców, korzystających z zasiłków stałych przyznanych na podstawie wydanych orzeczeń o niepełnosprawności, z tytułu zaburzeń psychicznych:

*

Z analizy dokumentów wynika, że w badanym okresie w/w osoby uzyskiwały pomoc w formie:

- zasiłków stałych (AZP, BZP, CZP, DZP, EZP);
- programu „Posiłek w szkole i w domu” - zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności (BZP, CZP) lub posiłku z dowozem (AZP);
- zasiłków pielęgnacyjnych (AZP, CZP);
- zasiłków okresowych z tyt. bezrobocia (DZP, EZP);
- zasiłków celowych na zakup leków (BZP, CZP);
- pracy socjalnej (m.in. pomoc w zgromadzeniu dokumentacji niezbędnej do przyznania emerytury (AZP), rozmowy motywujące (AZP, CZP), kontakt z pracownikiem POW (BZP, CZP).

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że **4 osoby posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności** (AZP, BZP, DZP, EZP), a 1 o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (CZP). Wszystkie osoby, których dokumentacje poddano kontroli, posiadają orzeczenia na wydane na stałe. **4 osoby** (AZP, BZP, DZP, EZP) **wymagają konieczności stałej lub długotrwałej opieki w związku z ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.** Osoba EZP – na wniosek Ośrodka – została sądowo umieszczona w Zakładzie Opiekuńczo- Leczniczym Samodzielnego Publicznego Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Międzyrzeczu. W aktach klientów (AZP, BZP, CZP, DZP) nie ma informacji na temat propozycji dodatkowego wsparcia np. świadczenia

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

usług opiekuńczych, wizyty u psychologa. Z dokumentacji wynika, że osoba AZP ma problemy z nadużywaniem alkoholu. Pracownik socjalny zmienił wypłatę zasiłku stałego z gotówki na świadczenie w postaci artykułów spożywczych w sklepie, przeprowadził rozmowy motywujące. W ocenie kontrolujących zasadne byłoby skierowanie klienta na posiedzenie GKRPA w Skwierzynie.

Wszystkie w/w osoby w orzeczeniu o niepełnosprawności mają wskazania do korzystania ze wsparcia z systemu środowiskowego w samodzielnej egzystencji, tj. korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. **Każdy z klientów, prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe.** W wywiadach środowiskowych brak jest adnotacji o podejmowanych działaniach pracownika socjalnego w celu zapewnienia dodatkowych form wsparcia (np. uczestnictwo w zajęciach POW, specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej).

Zgodnie z orzeczeniami o stopniu niepełnosprawności 3 osoby są niezdolne do pracy (AZP, BZP, EZP); 2 osoby (CZP i DZP) – mogą podjąć pracę lekką. Klient CZP jest w wieku emerytalnym, nie pobiera świadczenia. W dokumentacji klienta DZP brak informacji o motywowaniu klienta do próby podjęcia pracy.

Zachowane były terminy określone przepisami dotyczące sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, oraz wydania decyzji administracyjnej.

Inspektorzy ustalili, że w wywiadach środowiskowych, w każdym skontrolowanym przypadku pracownicy socjalni zbadali i opisali sytuację osoby uprawnionej do świadczeń. Zachowane były terminy określone przepisami (data: sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego, wydania decyzji administracyjnej). Nie wszystkie rodzinne wywiady środowiskowe zawierały adnotacje dotyczące działań, czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej.

[akta kontroli str. 194, 275-278, 166, 329-330, 1045-1501]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie braku ewidencjonowania – w wywiadach środowiskowych – działań i czynności podejmowanych w ramach pracy socjalnej (np. możliwości uczestnictwa w zajęciach POW, propozycji korzystania z SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi). Gmina Skwierzyna nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ad. 3. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym.

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Ustawodawca uwarunkował, tym samym, skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa. Zagadnienie badano również pod kątem zabezpieczenia potrzeb osób kierowanych do dps przed umieszczeniem w placówce.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRiPS-03 stan na 31.12.2022 r.;
- wykaz osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2022/2023 oraz na dzień kontroli;
- informacje Kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób przebywających w dps - analizie poddano dokumentację 5 osób (tj.26%), które w badanym okresie przebywały w domu pomocy społecznej

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Ośrodek – stosownie do sytuacji – zapewnia wsparcie osobom przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.

Kontrolujący ustalili, że gmina ponosi odpłatność za pobyt swoich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2022 r. na ten cel wydatkowano kwotę 924 138,26 zł, natomiast na 2023 r. zaplanowano 1 109 304,00 zł.

Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRiPS-03 – stan na 31.12.2022 r. – w domach pomocy społecznej przebywało 22 mieszkańców, za pobyt których odpłatność ponosiła Gmina. Na dzień kontroli w domach pomocy społecznej przebywało 19 mieszkańców.

W 2022 r. – do Ośrodka – wpłynął 1 wniosek o przyznanie tej formy pomocy, a w 2023 r. – do dnia kontroli – żaden. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Kontrolujący nie stwierdzili sytuacji, w której Ośrodek odmówił skierowania do DPS-u. W badanym okresie, Ośrodek nie podpisał – na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej – żadnej umowy z osobami obowiązany do ponoszenia kosztów odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej (tj. małżonkiem, zstępnymi przed wstępnymi mieszkańca domu).

Z przedłożonej listy osób przebywających w domu pomocy społecznej – kontroli poddano akta 5 osób: poz. 3, poz.4, poz.5, poz.8, poz.15. Klienci to osoby w wieku 88 – 55 lat. Dwie osoby (poz. 4; poz. 5) zostały umieszczone w domu pomocy społecznej – bez ich zgody – na podstawie postanowienia sądu. Przed umieszczeniem w placówce – klienci mieli zapewnioną pomoc w formie usług opiekuńczych, pomocy sąsiedzkiej oraz najbliższej rodziny.

Z udostępnionego kontrolującym wykazu mieszkańców gminy umieszczonych w domu pomocy społecznej wynika, że dwie osoby zostały umieszczone w placówce z powodu wieku, pozostałych siedemnaście – z uwagi na stan zdrowia, orzeczony znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności (01-U/02-P/03-L/05-R/06-E/07-S).

Dokumentacja – niezbędna do wydania decyzji – kompletna, zachowane – określone przepisami – terminy w zakresie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji kierujących do domu pomocy społecznej.

Wywiady środowiskowe sporządzane były w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności ich przeprowadzenia. Decyzje były wydawane z zachowaniem terminu określonego w art. 35 Kodeksu postępowania administracyjnego. Aktualizacje wywiadu były sporządzane przez pracownika socjalnego nie rzadziej niż co 12 miesięcy – zgodnie z ustawą o pomocy społecznej. Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych.

[akta kontroli str.2940-3355]

Zadanie realizowane bez uchybień.

Ad. 4 Warunki do realizacji zadania

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych (art. 110 uops), jako gwarancję odpowiedniej jakości usług do pracy socjalnej z osobą/rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi odpowiedniej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów.

Do oceny tego zagadnienia kontrolujący przyjęli analizę:

- dokumentacji, która reguluje funkcjonowanie i organizację Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie (statut, regulamin organizacyjny, upoważnienia Kierownika Ośrodka i jego zastępcy);
- akt osobowych Kierownika, pracowników socjalnych i aspiranta pracy socjalnej;
- danych GUS w zakresie liczby mieszkańców gminy - stan na 31.12.2022 r.;
- sprawozdania MRPiPS-03 oraz MRPiPS-06 stan na 31.12.2022 r.;
- oraz przeprowadzili oględziny obiektu oraz pomieszczeń OPS - korzystając z prawa nadanego art. 126 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej.

Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miejskiej oraz zarządzenia wewnętrzne Kierownika Jednostki.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie działa na podstawie Uchwały Rady Miasta i Gminy w Skwierzynie z dnia 27.02.1990 r. nr IX/46/90 o utworzeniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie, Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie uchwalonego przez Radę Miejską w dniu 16 grudnia 2021 r. (Uchwała Nr XLIV/324/21) oraz Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie –

wprowadzonego Zarządzeniem nr 26/2021 z dnia 23 grudnia 2021 r. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Upoważnienie 12/2021 Burmistrza Skwierzyny z dnia 01.04.2021 r.). W przypadku nieobecności Kierownika jego zadania wykonuje zastępca. Zastępca kierownika posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy (Upoważnienie 17/2021 Burmistrza Skwierzyny z dnia 12.05.2021 r.).

Warunki lokalowe Ośrodka stwarzają możliwości pełnej realizacji zadań i profesjonalnej obsługi klienta.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie zlokalizowany jest na dwóch kondygnacjach (parter i 1 piętro) budynku przy ul. Batorego 15 w Skwierzynie. Budynek posiada 2 wejścia ze schodami, w tym 1 z podjazdem dla osób z niepełnosprawnościami.

Ośrodek realizuje również zadania z zakresu świadczeń rodzinnych. Do dyspozycji pracowników pozostaje: na parterze 5 pomieszczeń biurowych, sala konferencyjna połączona z pomieszczeniem do spotkań indywidualnych, ze specjalistami lub grup roboczych; na piętrze 4 pomieszczenia biurowe – w tym pokój kierownika, sala konferencyjna, archiwum. Klienci są przyjmowani w dwuosobowych pokojach pracowników socjalnych. Pokoje pracowników socjalnych zlokalizowane są na parterze. Interesanci mają możliwość rozmowy z pracownikiem socjalnym lub kierownikiem w pomieszczeniu do spotkań indywidualnych (na parterze).

Ośrodek czynny jest w poniedziałki, wtorki i czwartki od godz. 7:15 do 15:15; w środy od 7:15 do 16:15, w piątki od 7:15 do 14:15.

W ośrodku ewidencjonowane są – w dzienniku pism przychodzących – wszystkie wnioski i pisma. Wyznaczony pracownik zajmuje się rejestracją pism wpływających i wychodzących. Wizyty osobiste klientów, odbywają się na bieżąco. Pracownicy socjalni przyjmują klientów zgodnie z rejonizacją. Wizyty osobiste w środowisku ewidencjują w zeszytach wyjść. Pracownicy w kartach czynności odnotowują datę, cel wizyty i dokonane ustalenia.

Ośrodek ma podpisaną umowę z radcą prawnym. Pracownicy mogą korzystać z porad podczas dyżurów (1 dzień w tygodniu) w siedzibie jednostki.

Klienci Ośrodka korzystają z porad prawnych udzielanych przez radcę prawnego – w ramach udzielania przez powiat międzyrzecki zadania nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Punkt w Skwierzynie mieści się w budynku Zakładu Usług Komunalnych, przy ul. Chrobrego 5. Punkt jest czynny w poniedziałki od 09.00 do 13.00, wtorki od 14.00 do 18.00, piątki od 14.00 do 18.00.

Na dzień kontroli Ośrodek spełnia wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych w przeliczeniu na ilość mieszkańców. Wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do ilości środowisk pracy nie jest spełniony. Spełniony jest wymóg zatrudnienia min. 3 pracowników socjalnych.

Realizację zadań gwarantuje zatrudnienie pracowników socjalnych w wymaganym ustawowo wymiarze posiadających odpowiednie przygotowanie do wykonywania zawodu, stale podnoszących kwalifikacje. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej określa art. 110 ustawy o pomocy społecznej, który w ust.11 stanowi, że: ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2.000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących; ponadto ust.12 wskazuje, że ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli Ośrodek zatrudniał 8 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze pracy. Każdy z pracowników socjalnych ma wyznaczony rejon opiekuńczy. Wszyscy świadczą pracę socjalną i przeprowadzają rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki. Średnio na jednego pracownika socjalnego przypadało 1.455 mieszkańców (liczba mieszkańców – 11 639 osób - stan na 30.06.2022 r. dane GUS) oraz 55 środowisk pracy objętych pracą socjalną (stan na 31.12.2022 r. 438 rodzin objętych pomocą społeczną wg sprawozdania MRiPS-03).

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni spełniają wymagania kwalifikacyjne określone w ustawie o pomocy społecznej.

Kwalifikacje osoby kierującej ośrodkiem pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że Kierownik posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej i pracy socjalnej oraz wymagany 3-letni staż w pomocy społecznej. Od 1 kwietnia 2021 r. – realizuje obowiązki Kierownika Jednostki.

Wymogi kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 i 156 ustawy o pomocy społecznej. Z akt osobowych pracowników socjalnych wynika, że wszyscy posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.

Pracownicy socjalni – zgodnie z przepisami otrzymują dodatek do wynagrodzenia za pracę w środowisku.

Zgodnie z art. 121 ust.3a ustawy o pomocy społecznej pracownikowi socjalnemu zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy w samorządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki, przysługuje wypłacany co miesiąc dodatek do wynagrodzenia – od 30 maja 2021 r. – w wysokości 400 zł.

W toku kontroli ustalono, że pracownicy socjalni świadczący – na dzień kontroli – pracę w środowisku otrzymują w/w dodatek.

Wszyscy – zatrudnieni w Ośrodku – pracownicy socjalni świadczący pracę podnosili kwalifikacje zawodowe w zakresie pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 119 ust.2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, pracownik socjalny obowiązany jest podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Z analizy akt osobowych wynika, że w badanym okresie wszyscy pracownicy socjalni świadczący pracę w środowisku uczestniczyli w szkoleniach między innymi z zakresu:

- kurs pierwszej pomocy przedmedycznej
- lokalny plan rozwoju usług społecznych – liderzy deinstytucjonalizacji;
- nienależnie pobrane świadczenie w pomocy społecznej;
- kontrakt socjalny – problem czy narzędzie wsparcia;
- uchylenie i zmiana decyzji administracyjnych w pomocy społecznej.

Kierownik Ośrodka, w okresie objętym kontrolą – uczestniczył m.in. w „Szkoleniu specjalizacyjnym z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych”, „Lokalny plan rozwoju usług społecznych – liderzy deinstytucjonalizacji”.

[akta kontroli str. 194-195, 197-278,280-318, 329]

Zadanie realizowane bez uchybień.

5. Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Opracowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie wynika z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Gmina Skwierzyna posiada opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie i realizuje jego założenia.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że Rada Miejska w Skwierzynie Uchwałą Nr V/38/19 z dnia 30 stycznia 2019 r. przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2024.

W dokumencie znajdują się m.in. teoretyczne informacje o zjawisku przemocy w rodzinie, diagnoza problemu na terenie Gminy (opracowana na podstawie danych OPS i Zespołu Interdyscyplinarnego) oraz stan prawny.

Wskazano cel główny Programu, który obejmuje przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych na terenie Gminy Skwierzyna. Wskazano także 7 celów szczegółowych i ustalono zadania do wykonania. Określono realizatorów i czas realizacji Programu.

W ramach realizacji **celu nr 1** zaplanowano interdyscyplinarną współpracę służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach działań interwencyjnych – procedury „Niebieskie Karty”. Cel realizowany jest poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego. W 2022 r.:

- odbyło się 5 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. Spotkania są dokumentowane – sporządzono listy obecności oraz protokoły. Funkcjonowanie Zespołu zostało opisane

w pkt. 7 niniejszego protokołu.

- wszczęto 48 procedur „Niebieskie Karty”, z czego 28 założyła Policja, 15 pracownicy OPS, 5 pracownicy Oświaty. Powołano 48 Grup Roboczych, odbyły się 94 posiedzenia. W skład Grup powoływano: pracownika socjalnego, dzielnicowego z danego rejonu, przedstawiciela GKRPA i w razie potrzeb, przedstawiciela oświaty, kuratora sądowego i psychologa. Przedstawiciele poszczególnych instytucji opracowywali i realizowali plan działania pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny. Z każdego spotkania GR sporządzony był protokół.
- zamknięto 44 Niebieskie Karty (w tym również założone w poprzednich latach), w tym: 28 z powodu ustania przemocy w rodzinie, 16 z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności do podejmowania działań.

Ogółem pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego zostało objętych 147 osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym 56 kobiet i 42 mężczyzn oraz 49 dzieci.

Cel nr 2 obejmuje zwiększenie skuteczności działań motywacyjno-interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Cel realizowany jest poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego:

- składanie zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa do Prokuratury Rejonowej (w 2022 r. – 4), zawiadomień do Komisariatu Policji w Skwierzynie o powzięciu podejrzenia o popełnienie ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy domowej (w 2022 r. – 11),
- udzielanie poradnictwa specjalistycznego. Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Skwierzynie – w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii – działa Punkt Konsultacyjny. W punkcie w 2022 roku można było skorzystać z pomocy psychologa i specjalistów od spraw uzależnień. Z porad terapeuty skorzystało 178 osób zainteresowanych rozwiązaniem problemów uzależnienia od alkoholu lub hazardu oraz osób współuzależnionych. Terapeutka uzależnień od substancji psychoaktywnych udzieliła wsparcia 37 osobom. Psycholog udzielił 119 porad dotyczących spraw związanych z: uzależnieniami, relacjami rodzinnymi, problemami emocjonalnymi, wychowawczymi i przemocą w rodzinie,
- motywowanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że są sprawcami przemocy do udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych. Przewodnicząca Zespołu uzyskała informacje dotyczące realizowanych, przez Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Międzyrzeczu, programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Z wyjaśnień Przewodniczącej wynika także, że podczas spotkań grup roboczych członkowie grup proponują osobom stosującym przemoc udział w programie korekcyjno-edukacyjnym. Zbadana dokumentacja realizacji procedury „Niebieskiej Kraty” nie zawiera informacji o zaproponowaniu sprawcom udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Cel nr 3 dotyczy zapewnienia ochrony ofiarom przemocy w rodzinie. Realizowany jest poprzez:

- zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w sytuacji wystąpienia zjawiska przemocy

w rodzinie. W 2022 r. – 3 dzieci zostało odebranych z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie na mocy art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Członkowie Zespołu zwracali się do Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu z prośbą o wgląd w sytuację rodziny oraz współpracowali z kuratorami, ze szkołą, pedagogami szkolnymi, psychologiem szkolnym i nauczycielami,

- pracę z rodzicami, którym odebrano dzieci w związku z wystąpieniem przemocy – 2 osoby zostały skierowane do PCPR w celu podjęcia współpracy i podjęcia działań mających wpływ na odzyskanie dzieci zabezpieczonych w pieczy zastępczej, 1 osoba została skierowana na warsztaty dla rodziców,
- udzielanie osobom dotkniętym przemocą pomocy prawnej. Porady udzielane są przez prawnika, w Ośrodku Pomocy Społecznej w Skwierzynie. W roku 2022 z takiej pomocy skorzystało 10 osób,
- udzielenie schronienia w Lokalu Interwencji Kryzysowej.*

Lokal Interwencji

Kryzysowej funkcjonuje w ramach struktury Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie, został uwzględniony w schemacie organizacyjnym stanowiącym załącznik do Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka.*

Przyjęcie do Lokalu realizowane jest na podstawie skierowania z Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie. W nagłych sytuacjach kryzysowych osoby i rodziny przyjmowane są bez skierowania. Szczegółowe warunki pobytu, w tym prawa i obowiązki korzystających zawarto w Regulaminie zatwierdzonym przez Burmistrza Skwierzyny – pismo z 3 grudnia 2015 r. Za mienie znajdujące się w lokalu oraz przyjęcia interwencyjne odpowiedzialny jest 1 pracownik Ośrodka w Skwierzynie.

W ramach celu **nr 4** zaplanowano podniesienie skuteczności działań służb świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie i wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Cel realizowany jest poprzez współpracę grup roboczych z Policją, kuratorami, pracownikami socjalnymi, oświaty oraz ochrony zdrowia.

W efekcie działań: 7 rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie zostało objętych opieką asystenta rodziny, 3 osoby zostały skierowane do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, 24 osoby z rodzin dotkniętych przemocą zostały zgłoszone do GKRPA, 6 osób zostało skierowanych do Poradni Zdrowia Psychicznego, 11 osób uzyskało pomoc żywnościową, 1 osobie pomagano w znalezieniu zatrudnienia i 2 osobom w uzyskaniu mieszkania.

Cel **nr 5** skupia się na działaniach edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży mających na celu propagowanie skutecznych sposobów powstrzymania przemocy.

W 2022 r. – Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z Ośrodkiem Pomocy Społecznej włączyli się w realizację Kampanii 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży. Do współtworzenia Kampanii zostali zaproszeni dyrektorzy i pedagodzy gminnych placówek oświatowych, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, Skwierzyński Ośrodek Kultury. Akcja została objęta honorowym patronatem Burmistrza Skwierzyny. W ramach działań udało się zintegrować i zaangażować wszystkie gminne środowiska zajmujące się dziećmi, młodzieżą i rodziną. Kampanii towarzyszyły przygotowane gazetki, plakaty profilaktyczne, transparenty, plakaty w dominującym kolorze pomarańczowym (symbol kampanii). W szkołach,

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

na lekcjach wychowawczych, poruszono problem przemocy. W Bibliotece Miejskiej w Skwierzynie zorganizowano zajęcia biblioterapeutyczne. W Kampanii brało udział około 800 osób: uczniów, nauczycieli, wychowawców, pedagogów, bibliotekarzy, pracowników SOK, pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej. W ramach kampanii udało się zainicjować i poprowadzić interdyscyplinarne działania w zakresie problematyki przemocy. Dzieci dotknięte przemocą w rodzinie z Gminy Skwierzyna uzyskały wsparcie w świetlicy „U Kubusia Puchatka”.

Cel 6 obejmuje pracę nad zmianą postaw, przekonań i zachowań mieszkańców Gminy Skwierzyna wobec zjawiska przemocy. Cel realizowany jest poprzez:

- edukację społeczną, na stronie internetowej Ośrodka <https://ops.skwierzyna.pl/> oraz w siedzibie Ośrodka zamieszczone są informacje dotyczące przeciwdziałania przemocy, wiadomości o akcjach prowadzonych m.in.: przez Prokuraturę w Ramach Tygodnia Pomocy Ofiarom Pokrzywdzonym Przepięstwem, możliwości skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji,
- przybliżenie specyfiki zjawiska przemocy w środowisku gminy Skwierzyna poprzez organizację wydarzeń społecznych, jak Kampania 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży ma przede wszystkim zmienić przekonania i zachowania mieszkańców Skwierzyny co do zjawiska przemocy.

Ostatni – 7 cel – to podnoszenie kompetencji służb zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie:

- w 2022 roku członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego i asystenci rodziny brali udział w szkoleniach dotyczących problematyki przemocy: „Ustawa o resocjalizacji i wsparciu nieletnich a przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”, Warsztaty dla specjalistów pracujących z dziećmi i dorosłymi w ramach Projektu „Bez Przemocy”, Studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Członkowie ZI, podnosząc swoje kompetencje w ramach Kampanii 19 dni brali też udział w webinarze „Przemoc wobec dzieci” prowadzonym przez * prezesa Fundacji po DRUGIE .

Podjęmowane – w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie – działania znajdują odzwierciedlenie w celach szczegółowych. Do dnia kontroli – realizowano – większość założonych celów. Wszystkie te działania zawierają się w ustawowych zadaniach.

[akta kontroli str. 135-161, 168-186 i 194-195]

6. Infrastruktura pomocy kierowanej do osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Zgodnie z art. 6. ust.2, pkt. 2 i 3 cyt. wyżej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych gminy, należy w szczególności prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia pomoc osobom dotkniętym przemocą w ramach posiadanej infrastruktury oraz współpracuje z innymi instytucjami w tej kwestii. Zapewniono mieszkańcom Gminy Skwierzyna dostęp do poradnictwa specjalistycznego. Nie funkcjonuje punkt konsultacyjno-informacyjny dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

W Ośrodku prowadzone jest poradnictwo specjalistyczne, porady udzielane są w ramach Punktu Konsultacyjnego. Działania finansowane są ze środków przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Skwierzynie. Informacje dot. udzielanego poradnictwa, w tym możliwość skorzystania z punktu nieodpłatnej pomocy prawnej dostępne są w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej oraz na stronie internetowej wraz z możliwością kontaktu osobistego lub telefonicznego.

Rodzaje udzielanego poradnictwa:

- poradnictwo psychologiczne – udzielane jest w każdy drugi i czwarty wtorek miesiąca, w godzinach od 15:00 do 19:00;
- poradnictwo prawne – udzielane jest w każdą środę od godz. 12 – po uprzednim umówieniu terminu konsultacji;
- pomoc terapeutów uzależnień – udzielana jest w każdy pierwszy i trzeci poniedziałek miesiąca, w godzinach od 16:00 do 19:00 (problem uzależnienia od substancji psychoaktywnych) oraz w każdy czwartek w godzinach od 12:00 do 17:00 (problem uzależnienia od alkoholu, hazardu i współuzależnienie).

Poradnictwo jest dokumentowane w Rejestrach prowadzonych przez poszczególnych specjalistów. Informacja o udzielonych poradach w 2022 r. znajduje się w pkt. 5 cel 2 niniejszego protokołu.

Na terenie Gminy działa także Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Poradnictwa Obywatelskiego – opisany w pkt. 4 niniejszego protokołu.

W ramach zasobów Gminy nie uruchomiono placówki całodobowej dla ofiar przemocy. Funkcjonuje Lokal Interwencji Kryzysowej. Zasady udzielania wsparcia w formie schronienia w Lokalu zostały opisane w pkt 5 - realizacja celu 3. W razie potrzeby klienci kierowani są do placówek, z którymi współpracuje Ośrodek tj.: Ośrodków Interwencji Kryzysowej w Międzyrzeczu i Gorzowie Wielkopolskim, Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gorzowie Wielkopolskim, Domu Samotnej Matki w Żarach.

W okresie objętym kontrolą, klienci nie wnioskowali o skierowanie do placówki całodobowej, w związku z przemocą w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny nie stwierdził również potrzeby zapewnienia tej formy wsparcia w ramach realizowanych procedur „Niebieska Karta”. *

W toku czynności kontrolnych, na podstawie analizowanych teczek klientów ustalono, że osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie (zarówno doświadczające przemocy, jak i podejrzewane o jej stosowanie) informowano o możliwości skorzystania

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

z różnych form pomocy i kierowano do specjalistów – psychologa, specjalisty ds. uzależnień, prawnika. Żadna z osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” nie wymagała umieszczenia w placówce całodobowej.

Osoby m.in.: doświadczające przemocy z terenu gminy zainteresowane skorzystaniem z informacji lub porady specjalistycznej mogą zgłosić się także do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Fundacji AGRAFKA w Trzcielu lub Stowarzyszenia „BABA” w Zielonej Górze.

Zgodnie z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie gmina może udzielać wsparcia osobom, których dot. problem przemocy – w ramach uruchomionego punktu konsultacyjno-informacyjnego. Na terenie Gminy Skwierzyna nie funkcjonuje taki punkt. Osoby potrzebujące wsparcia mogą skorzystać ze wsparcia oferowanego przez Punkt Konsultacyjny funkcjonującego w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Skwierzynie oraz porad pracowników socjalnych.

[akta kontroli str. 28-33, 64-87]

Osoby chcące uzyskać pomoc (stacjonarną lub ambulatoryjną), bądź poszukujące informacji o zjawisku przemocy w rodzinie mają możliwość uzyskania takiego wsparcia - zarówno na terenie gminy i powiatu, jak i w województwie. Dodatkowo dzięki materiałom informacyjnym dostępnym w siedzibie Ośrodka oraz zamieszczonym na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej, klienci mają możliwość poszerzenia wiedzy o zjawisku przemocy w rodzinie i sposobach radzenia sobie z zachowaniami przemocowymi. Zapewniono mieszkańcom Gminy Skwierzyna dostęp do poradnictwa specjalistycznego.

7. Zespół interdyscyplinarny.

Zgodnie z art. 6. ust. 2 pkt. 4 cyt. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. W myśl art. 9a - 9c cyt. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, działa on na podstawie porozumień zawartych między wójtem, a uprawnionymi podmiotami. Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

W Gminie Skwierzyna funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny w pełnym składzie. Uregulowania wymaga kwestia porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym. Członkowie Zespołu podpisali oświadczenia zobowiązujące ich do zachowania poufności uzyskanych informacji i danych, bez wskazania daty ich złożenia. Posiedzenia zespołu odbywają się zgodnie z obowiązującymi terminami.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego została prawnie uregulowana. Rada Miejska w Skwierzynie – 29 czerwca 2011 r. – przyjęła Uchwałę Nr IX/96/11 w sprawie uchwalenia, trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Burmistrz Skwierzyny – 4 grudnia 2012 r. – wydał Zarządzenie nr 342/VI/2012 w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego w Skwierzynie. Skład Zespołu był – jedenastokrotnie – zmieniany, odpowiednimi zarządzeniami Burmistrza Skwierzyny. W obecnym składzie Zespół liczy 22 osoby. W jego skład powołane zostały osoby reprezentujące **wszystkie podmioty** tj.: Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skwierzynie, Komisariat Policji w Skwierzynie, Sąd Rejonowy w Międzyrzeczu (kuratorzy zawodowi), Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Zespół Edukacyjny w Skwierzynie, Szkołę Podstawową w Murzynowie, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Skwierzynie oraz Klub Abstynenta „Zdrój” w Skwierzynie.

Burmistrz Skwierzyny zawarł – z większością uprawnionych podmiotów – wymagane przepisami prawa porozumienia o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym. **Brak jest porozumienia z Sądem Rejonowym w Międzyrzeczu, który wytypował do ZI dwóch reprezentantów.**

W poprzednich latach – Burmistrz Skwierzyny – zawarł porozumienia o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym z dyrektorem Gimnazjum w Skwierzynie oraz dyrektorem Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Skwierzynie. Te placówki oświatowe zostały przekształcone/połączone z innymi. **Zawarte porozumienia wymagają wygaszenia. Aktualizacji wymaga także porozumienie zawarte z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Skwierzynie.** W porozumieniu z 5 grudnia 2012 r. określono, że instytucję reprezentować będzie 6 pracowników socjalnych i 2 asystentów rodziny, a w skład Zespołu powołano Kierownika OPS oraz 10 pracowników.

Członkowie Zespołu podpisali oświadczenia zobowiązujące ich do zachowania poufności uzyskanych informacji i danych. Na większości dokumentów – poza 3 przypadkami – brak jest daty złożenia oświadczenia. **Kwestia złożonych oświadczeń wymaga uregulowania.**

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Zgodnie z obowiązującymi przepisami – w danym roku – powinny odbyć się minimum 4 posiedzenia Zespołu.

Na podstawie analizy sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022 r. oraz przedłożonych protokołów stwierdzono, że odbyło się 5 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego (18.03.2022 r., 03.06.2022r., 16.09. 2022 r., 10.10.2022 r. i 9.12.2022 r.). W 2023 r. – do dnia kontroli – posiedzenie Zespołu Interdyscyplinarnego nie odbyło się.

Celem zbadania terminowości posiedzeń Zespołu i frekwencji jego członków, ocenie poddano protokoły posiedzeń i listy obecności.

Na podstawie list obecności ustalono, że w posiedzeniach w 2022 roku uczestniczyło średnio 79,75% członków.

Celem dokonania oceny działań Zespołu analizie poddano protokoły z jego posiedzeń. Z protokołów wynika, że podczas posiedzeń Zespół skupiał się przede wszystkim na realizacji procedury „Niebieskie Karty”, wymianie informacji nt. rodzin pozostających w obszarze oddziaływania członków zespołu, reagowaniu na bieżące wydarzenia (wojna

na Ukrainie i napływ uchodźców wojennych), realizacji działań profilaktycznych oraz analizie specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy.

W Gminie Skwierzyna funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny w pełnym składzie. Uregulowania wymagają porozumienia o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym oraz złożone oświadczenia, zobowiązujących członków Zespołu Interdyscyplinarnego do zachowania poufności uzyskanych informacji i danych. Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się z częstotliwością określoną w przepisach prawa.

[akta kontroli str. 44-63, 88-134 i 194-195]

8. Inicjowanie i realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Zgodnie z art. 9d ust. 1-4 cyt. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli podmiotów do tego uprawnionych, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie... W myśl art. 9b ust.3 pkt 1, do zadań grup roboczych należy opracowanie i realizacja indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie. Zgodnie z § 7.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245), przekazanie wypełnionego formularza procedury NK-A do przewodniczącego Zespołu następuje niezwłocznie, nie później niż 7 dni od wszczęcia formularza NK-A. §8 ust.1 stanowi, że przewodniczący ZI po otrzymaniu niezwłocznie, nie później niż 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go członkom ZI lub grupie roboczej.

Mieszkańcy Gminy, których dotyczy problem przemocy w rodzinie mają zapewnioną pomoc w ramach procedury „Niebieska Karta”. Realizacja procedury wymaga dokonania zmian w sposobie prowadzenia Grup Roboczych oraz zapewnienia większego komfortu uczestnikom procedury.

Z wykazu „Niebieskich Kart” wynika, że w 2022 r. założono 48 „Niebieskie Karty-A”; w 2023 r. – do dnia kontroli – założono 12 „Niebieskich Kart – A”. Przeanalizowano dokumentację dot. problemu przemocy w rodzinie. Analizie poddano 6 losowo wybranych z rejestru akt osobowych rodzin (tj.: poz. 15, 21, 24-25, 26, 29-30, 46 – 2022 r.), w których prowadzona była procedura „NK”. Przeanalizowano całość dokumentów zgromadzonych przez Ośrodek dot. 6 rodzin, w których prowadzone były procedury „NK” tj.: formularze „NK”, notatki służbowe pracowników socjalnych, dzielnicowych oraz korespondencja z instytucjami.

W toku analizy dokumentacji prowadzonej przez Ośrodek w ramach procedury „NK” zespół kontrolny sformułował następujące wnioski:

1. w obszarze procedury „NK”:

- w każdym badanym przypadku zostały zachowane terminy wszczętych procedur określone w §7 ust.1 oraz § 8 ust.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września

2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty”. Na każdym analizowanym formularzu „Niebieskiej Karty – A” była data i potwierdzenie Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego o wpływie dokumentu;

- Przewodniczący powołuje członków Grupy Roboczej oraz informuje jej członków o procedurze „NK”, nie później niż w ciągu 3 dni od daty jej otrzymania;
- skład Grupy – w analizowanych przypadkach – składał się z kilku osób z niektórych instytucji tj. OPS – po 2 przedstawicieli i oświata – po 2 przedstawicieli. Zbyt duża Grupa Robocza nie zapewnia komfortu osobie uczestniczącej w spotkaniu; wątpliwości zespołu kontrolnego budzi łączenie funkcji sekretarza ZI oraz członka GKRPA – uczestniczącego w każdej GR, jako przedstawiciela OPS. Z analizy zakresu czynności referenta ds. stypendiów i zasiłków szkolnych wynika, że do obowiązków sekretarza ZI należy obsługa techniczno-kancelaryjna ZI. W aktach klientów znajdują się notatki dot.: sytuacji klienta, podjętych działań, w tym informacji z GKRPA. Informacje z GKRPA powinien przedstawiać jej przedstawiciel, wchodzący w skład GR. Interdyscyplinarność powinna dotyczyć udziału różnych specjalistów, planujących pomoc w wielu zakresach, a nie udziału np. 2 przedstawicieli jednej instytucji. Brak jest czytelnej informacji o poinformowaniu GKRPA o problemie dot. uzależnienia w przypadku nowej procedury „NK”. W dokumentach brak jest powołanego przedstawiciela GKRPA jako członka GR. Natomiast znajdują się notatki sekretarza ZI stanowiące informacje o pracy GKRPA;
- w przypadku wypełnienia kolejnej „NK-A” w rodzinie, w której prowadzona jest już procedura bezzasadnie powoływana jest nowa Grupa Robocza. Kolejna „NK-A” powinna być dołączona do już toczącej się procedury;
- w każdym przypadku, kiedy po raz pierwszy zostaje wszczęta procedura, posiedzenie Grupy odbywa się w ciągu kilku dni od daty otrzymania formularza;

*

- na posiedzeniach GR wypełnianie były formularze „NK-C” i „NK-D”. Analiza dokumentów wykazała niekompletnie wypełnione druki „NK-C” w cz. V. „Indywidualny Plan Pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie – w zakresie działań przedstawicieli;
  - protokół posiedzenia GR zawiera informacje o składzie Grupy, jakiej sprawy dotyczy, osoby uczestniczące w spotkaniu, zaplanowane działania dla członków GR oraz członków rodziny;
  - w jednym kontrolowanym przypadku na posiedzenie GR nie zaproszono przedstawicieli rodziny, co uniemożliwia poznanie aktualnej sytuacji, podsumowania działań.
- 2. w obszarze pomocy klientowi w ramach procedury „NK”:**
- diagnoza sytuacji rodziny znajduje się przede wszystkim w formularzu „NK-C”;

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

- spotkania Grup odbywały się w wyznaczonym do tego pomieszczeniu, domniemana ofiara i domniemany sprawca zapraszani byli w odstępach – co pół godziny – co nie zapewnia komfortu podczas spotkania GR;
- proponowano ofiarom oraz sprawcom pomoc psychologiczną;

*

- w dokumentach brak jest informacji o kierowaniu do wzięcia udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- w dokumentach brak informacji o udzielonym wsparciu w zakresie pomocy osobie bezdomnej w formie schronienia;
- dokumenty zawierają notatki służbowe pracownika socjalnego, sekretarza ZI oraz policjanta z monitoringu przeprowadzanego w środowisku. *

- członkowie GR współpracują z przedstawicielami różnych instytucji m.in.: z oświatą, sądami;
- wątpliwości budzi udostępnienie pełnej dokumentacji klientowi – domniemanemu sprawcy – w szczególności „NK-A”, w którym zawarte były dane osoby zgłaszającej podejrzenie stosowania przemocy oraz świadków stosowania przemocy.

[akta kontroli str. 1501-2041]

W zakresie terminowości prowadzonej procedury „NK” zachowane są terminy zgodnie z przepisami prawa. Dokumenty zawierają m.in.: notatki służbowe pracowników socjalnych, przedstawicieli policji, informacje o współpracy z instytucjami np. z Sądami, Poradniami. Osoby mają możliwość korzystania z pomocy psychologa.

Sposób prowadzenia procedury wymaga zmian, które wpłyną na podniesienie jakości świadczonych usług.

Proponowane zmiany dot. sposobu organizacji Zespołu Interdyscyplinarnego Kierownik OPS otrzymał również pismem z 29 czerwca 2022 r. (znak sprawy PS-I.9452.1.9.2022.Skra). Do dnia kontroli zmiany nie zostały wprowadzone.

9. Zamykanie procedury „Niebieskie Karty”

Zgodnie z § 18 ust. 2 cyt. wyżej cytowanego rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, zakończenie procedury wymaga udokumentowania w formie protokołu podpisanego przez Przewodniczącego Zespołu, który powinien zawierać: dane dotyczące osób, wobec których realizowana była procedura, datę rozpoczęcia i zakończenia procedury oraz opis podjętych działań.

*Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 902).

Procedura zamykania „Niebieskich Kart” – realizowana jest niezgodnie z przepisami rozporządzenia. Uzupełnienia wymaga protokół w sprawie zakończenia procedury.

W toku kontroli przeanalizowano – wybraną z rejestru „Niebieskich Kart” – dokumentację 4 rodzin, w których zakończono realizację 6 procedur.

Ustalono, że we wszystkich przypadkach decyzja o zamknięciu procedury była podejmowana przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego, na wniosek Grupy Roboczej. Protokół z zakończenia procedury był podpisany każdorazowo przez Przewodniczącą Zespołu.

Protokoły nie zawierały wszystkich elementów określonych w rozporządzeniu w zakresie opisu podjętych działań w ramach procedury. Znajdowały się natomiast informacje o powołaniu GR oraz o terminach posiedzeń.

Członkowie Grupy Roboczej byli informowani o zakończeniu procedury dot. danej rodziny.

Podstawy do zamknięcia procedur w analizowanych sprawach zostały trafnie określone. Podstawą takiej decyzji był § 18 ust. 1 pkt. 1 cyt. wyżej rozporządzenia, czyli uzasadnione przypuszczenie o ustaniu przemocy i zrealizowanie planów pomocy oraz/lub § 18 ust. 1 pkt. 2 rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań.

[akta kontroli str. 1501-2041]

Analiza dokumentów wykazała konieczność uzupełnienia Protokołu z zakończenia procedury o opis podjętych działań – zgodnie z wytycznymi rozporządzenia.

10. Sposób organizacji pracy Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Nie wszyscy pracownicy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są przez wszystkich pracowników socjalnych – 8 osób oraz Kierownika OPS i referenta ds. stypendiów i zasiłków szkolnych. W badanym okresie tylko 2 pracowników uczestniczyło w szkoleniu – ukończone studium przeciwdziałania przemocy w rodzinie – listopad 2022 r.

Z wyjaśnień Kierownika wynika, członkowie ZI uczestniczyli w bezpłatnych webinarium dot. przemocy w rodzinie w ramach projektu „19 dni przeciwko przemocy”.

Akta dot. procedury „Niebieskiej Karty” przechowywane są w metalowej, zamkniętej szafie u sekretarza ZI – co zapewnia bezpieczeństwo dla zebranych danych.

[akta kontroli str. 2042-2086]

Wnioski:

1. Ośrodek realizuje wsparcie w formie usług opiekuńczych. Ośrodek nie zapewnia usług opiekuńczych w dni wolne od pracy.
2. Wymiar świadczonych usług opiekuńczych jest dostosowany do rozpoznanych, indywidualnych potrzeb klienta.

3. Ośrodek udzielał pomocy osobom pobierającym zasiłek stały adekwatnie do rozpoznanych potrzeb. W zależności od indywidualnych potrzeb udzielał wsparcia w innych formach.
4. Ośrodek Pomocy Społecznej – przyznane klientowi świadczenia pomocy – przekazuje na konto Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, jako pełne pokrycie kosztów pobytu w tej placówce.
5. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna placówka dla osób bezdomnych. Gmina oferuje miejsca w schronisku dla osób bezdomnych i noclegowni. Gmina, nie oferuje pomocy w pozostałych - wskazanych w ustawie - formach tj. schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, ogrzewalni.
6. Świadczenia pieniężne dla osób bezdomnych przebywających w Schroniskach Fundacji Wzajemnej Pomocy Arka - z pominięciem osób bezdomnych - są przekazywane na konto Fundacji.
7. Skierowano osobę bezdomną do placówki, która nie została wskazana/określona w umowie zawartej z Fundacją.
8. Na terenie gminy Skwierzyna funkcjonuje Powiatowy Ośrodek Wsparcia „Razem różnie!”.
9. Gmina nie realizuje zadania zleconego z zakresu administracji rządowej – organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
10. Gmina realizuje zadanie w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu. Ośrodek – stosownie do sytuacji – zapewnia wsparcie przed umieszczeniem w domach pomocy społecznej.
11. Działalność Ośrodka regulują stosowne uchwały Rady Miejskiej w Skwierzynie oraz zarządzenia wewnętrzne Dyrektora jednostki.
12. W Ośrodku nie występują bariery architektoniczne.
13. Warunki lokalowe Ośrodka są dobre. Ośrodek zapewnia warunki do indywidualnej rozmowy z klientem na terenie Jednostki.
14. Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie spełnia wymagane wskaźniki zatrudnienia pracowników socjalnych.
15. Dyrektor oraz pracownicy socjalni Ośrodka posiadają kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku.
16. Pracownicy socjalni Ośrodka, w badanym okresie podnosili kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach.
17. Gmina Skwierzyna posiada opracowany Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz realizuje jego założenia.
18. Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia pomoc osobom dotkniętym przemocą w ramach posiadanej infrastruktury oraz współpracuje z innymi instytucjami w tej kwestii.
19. W Gminie powołany został Zespół Interdyscyplinarny w pełnym składzie.
20. Uregulowania wymaga kwestia porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym.
21. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego powinni złożyć oświadczenia zobowiązujące ich do zachowania poufności uzyskanych informacji i danych. Oświadczenia powinny być sporządzone w sposób umożliwiających weryfikację daty ich złożenia.

22. Mieszkańcy Gminy mają zapewnioną pomoc w ramach procedury „Niebieska Karta”.
23. Zmian wymaga sposób prowadzenia Grup Roboczych w zakresie:
  - a) składu Grup Roboczych i nie powoływania ich w przypadku kolejnego zdarzenia w rodzinie,
  - b) dokumentowanie współpracy z wszystkimi stronami procedury, w tym próby nawiązania współpracy,
  - c) wypełnianie całego formularza „NK-C”,
  - d) zapraszania każdorazowo domniemaną ofiarę i domniemanego sprawcę na spotkania Grupy Roboczej oraz zapewnienie większego komfortu uczestnikom procedury podczas spotkań GR oraz prowadzonego monitoringu,
  - e) rzetelnego podejmowania działań w ramach procedury poprzez opieranie się na dokumentach specjalistów z danej dziedziny, koncentrowanie się na problemie przemocy w rodzinie, a nie konflikcie z instytucjami oraz weryfikowania możliwości udostępniania dokumentacji zgromadzonej przez Zespół Interdyscyplinarny.
24. Wskazane jest poinformowanie przedstawicieli podmiotów mających uprawnienia do wszczęcia procedury o zakresie podmiotowym ustawy, w szczególności o definicji o wymienionej w art. 2 pkt 1 ustawy.
25. Brak dokumentowania działań motywujących do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.
26. Procedura zamykania „Niebieskich Kart” – realizowana jest niezgodnie z przepisami rozporządzenia. Uzupelnienia wymaga protokół w sprawie zakończenia procedury.
27. Pracownicy socjalni nie podnoszą swoich kompetencji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wnioski zawarte w punktach 4, 6, 20 i 21 stanowią istotne uchybienia, wnioski wymienione w punktach 7, 23, 25, 26 i 27 stanowią uchybienia, a wniosek w punkcie 24 jest sugestią Zespołu Kontrolującego.

Za stwierdzone uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

Na tym kontrolę zakończono.

O przeprowadzonej kontroli dokonano wpisu do książki kontroli znajdującej się Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie, pod pozycją nr 7.

POUCZENIE

Zgodnie z § 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 3 czerwca 2011 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń

zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie, drugi Burmistrzowi Skwierzyny, trzeci pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wielkopolskim.

Kontrolujący:

KIEROWNIK ODDZIAŁU
NADZORU I KONTROLI
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Ewelina Tomaszewska

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Sylwia Krasieńska

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Hanna Piekarska

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Inga Nawrot

Kierownik jednostki:

KIEROWNIK
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W SKWIERZYNIE

Anna Zabielska

Gorzów Wielkopolski, dnia 30 maja 2023 r.

Skwierzyna, dnia 6 czerwca 2023 r.